

РЕЦЕНЗІЯ

*кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри
адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету
Колеснікової Марії Вікторівни на дисертацію здобувача ступеня доктора
філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю
081 Право Рубаненко Алли Миколаївни
«Адміністративно-правові засади відповідальності іноземців та осіб без
громадянства»*

1. Актуальність обраної теми дисертації

Останнім часом кількість іммігрантів, які законним шляхом перебувають на території України збільшується. Перш за все це пов'язано вдалим географічним місцезнаходженням, сприятливими кліматичними умовами, а також загальнодержавним напрямком України у європейське співтовариство, виходом на міжнародну торгову арену. За для надання сприятливих умов проживання іноземців та осіб без громадянства в Україні, за ними закріплюються, на законодавчому рівні, права, обов'язки та заборони. Проте даним особам, як і громадянам України, властива така особливість як здійснення адміністративних правопорушень, наслідком таких діянь є адміністративна відповідальність.

Згідно зі ст. 3 ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі ж самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. До таких обмежень згідно Конституції належать: не можуть обирати і бути обраними до органів державної влади, місцевого самоврядування; не можуть брати участь у референдумах; не можуть мати статус державного службовця; не можуть входити до політичних партій; не можуть перебувати на військовій службі. До обов'язків іноземців та осіб без громадянства належать: дотримання Конституції України,

Законів України, звичаїв, традицій та обкладання податками і зборами. У разі недотримання обов'язків такі особи підлягають адміністративній відповідальності.

До адміністративних правопорушень суб'єктом яких можуть бути іноземці та особи без громадянства належить порушення правил перебування в Україні та транзитного проїзду (тобто проживання без документів на право проживання в Україні, за недійсними документами або документами, термін дії яких закінчився, або працевлаштування без відповідного дозволу на це, якщо необхідність такого дозволу передбачено законодавством України, або недодержання встановленого порядку пересування і зміни місця проживання, або ухилення від виїзду з України після закінчення відповідного терміну перебування, неприбуття без поважних причин до визначеного місця навчання або працевлаштування після в'їзду в Україну у визначений строк, а так само порушення правил транзитного проїзду через територію України; недодержання встановленого порядку реєстрації або порушення встановленого терміну перебування в Україні. Крім того, законодавством визначено і особливі стягнення та санкції, які можна застосовувати іноземці та особи без громадянства. Саме тому обрання теми дисертації є важливим та актуальним.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане в межах науково-дослідних тем Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Розробка методики взаємодії правоохоронних органів України щодо протидії легалізації злочинних доходів» (номер державної реєстрації 0120U100474) та «Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної, судової та фінансової систем України» (номер державної реєстрації 018U001317).

3. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Аналіз анотації, тексту дисертації та змісту публікацій Алли Миколаївни дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність

результатів, отриманих у результаті науково-теоретичного пошуку. Усі наукові положення, висновки та рекомендації достатньою мірою обґрунтовані, підкріплені теоретичними положеннями, нормативно-правовою базою, статистичними та соціологічними даними. Вони відповідають меті та завданням роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Всі ці методи були використані комплексно.

4. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Дисертація є завершеною науковою працею, у якій вирішується важливе для науки адміністративного права завдання. Положення та висновки дисертації є обґрунтованими та змістовними. Більшість сформульовані вперше, зокрема, на основі практики Європейського суду з прав людини визначено найбільш поширене порушення прав і свобод іноземців та осіб без громадянства на території України, а саме : порушення частини першої статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, згідно з якою нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом; наголошено, що в Україні справи щодо перебування іноземців або осіб без громадянства на території України вважаються незначними, хоча вони зачіпають права людини, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, тому трапляються ситуації, коли людей затримують із сумнівних причин до ухвалення рішення про депортацію; запропоновано впорядкувати систему адміністративних стягнень, що можуть застосовуватися до іноземців та осіб без громадянства викладенням частини 3 статті 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення в такій редакції: «Адміністративними стягненнями, що застосовуються до іноземців та осіб без громадянства, крім викладених у частині 1 цієї статті, є адміністративне видворення за межі України, повернення до колишнього місця проживання, скорочення терміну перебування за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок; акцентовано на тому, що, незважаючи на те, що важливим напрямом удосконалення адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства є поглиблення співпраці з Європейським Союзом, все ж, трансформуючи національне право під європейські стандарти не варто вдаватися

до «сліпого запозичення», зокрема, понятійно-категоріального апарату, більш доцільним є запозичення духу закону та адаптація його до суспільного ладу, особливостей культурного й історичного розвитку українського суспільства; запропоновано вдосконалити адміністративну відповідальність іноземців та осіб без громадянства за допомогою забезпечення належної організації системи процесуальних норм, що визначають порядок притягнення до адміністративної відповідальності саме цієї категорії осіб.

5. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Висновки сформульовані дисертантом чітко і повно розкривають поставлені в роботі завдання та результати дослідження.

6. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації

Принципових недоліків у дисертації Алли Миколаївни «Адміністративно-правові засади відповідальності іноземців та осіб без громадянства» при рецензуванні мною не виявлено, але є ряд зауваження:

1) Дисертаційне дослідження були б більш грамотним та ґрунтовним, якби авторка під час опису повернення до колишнього місця проживання, здійснила його порівняння з видворенням (с. 89).

2) У контексті вивчення організації системи процесуальних норм, що визначають порядок притягнення до адміністративної відповідальності варто б було запропонувати конкретні зміни до процесуального законодавства (с. 142-145).

3) Варто більш чітко сформулювати авторське бачення відносно співвідношення «санкції» та «стягнення» у контексті адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства (с. 47).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, які опубліковані автором.

Основні положення дисертації викладено в п'яти наукових працях, три із яких написані у співавторстві та чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

8. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Рубаненко Алли Миколаївни «Адміністративно-правові засади відповідальності іноземців та осіб без громадянства» є завершеною науковою працею. За науковою новизною, актуальністю, теоретичною і практичною цінністю дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44.

РЕЦЕНЗЕНТ:

*кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри адміністративного,
господарського права та
фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету*

Марія КОЛЕСНИКОВА

